

Inhoud

1. onderwijsleerproces	2
2. vormgevingsfacetten	3
2.1 Zegging	3
2.2. Lichaam en ruimtegebruik	5
2.3 Kwaliteiten van een creatie.....	5
2.4 Enscenering.....	8
2.5 Spelkwaliteiten	9
3 voorstellingsvermogen	13
3.1 Emotie, verbeelding, uitdrukingskracht	13
3.2 Tekst- en voorstellingsanalyse	15

1. onderwijsleerproces

- Alblas G. (2014). Inleiding groepsdynamica. Noordhoff Uitgevers B.V.
- Baeten Marleen (2004). In de ban van de grens: Groot toneel. Teksten over jeugdtheater. Etcetera, 2004-02, jaargang 22.
- Bleeker M, Van Heteren L., KattenbeltCH en Vuyk K. (2006). De theatermaker als onderzoeker. AUP Amsterdam.
- Bleeker Maaïke (2019). Thinking through theatre and performance. Bloomsbury.
- Bosch K., Dieleman C.; Eversmann P. (2015). Theatereducatie in ontwikkeling. Masterscriptie Universiteit Amsterdam, Theatre Studies.
- Byttebier Igor (2002). Creativiteit? Hoe? Zo! Lannoo.
- De Vroomen J. (1999). "Jeugdtheater in historisch vogelperspectief" in : Theater en educatie. Theater in kindertijd, jrg.5, nrs. 2-3.
- Dewulf L. (2009). Ik kies voor mijn talent. Scriptum.
- Dijkstra A., & Baartman, L. K. J. (2011). Zelfevaluatie van de kwaliteit van assessment. OnderwijsInnovatie, 1(Maart), 17-25.
- Eckhardt R., & Niens, M. (2016). Een onderzoek naar het niet-docent gestuurde theatermaakproces van jongeren die deelnemen aan Kunstbende. Amsterdam: Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten.
- Geerts K. (2002). Theater en Onderwijs Een (on)overbrugbare kloof? Antwerpen-Brussel-Gent-Leuven Karel de Grote Hogeschool.
- Gielen P. (2015). Lessons in Disproportion: The Role of Play in Arts Education and the Role of Art in Education. In B. van Heusden & P. Gielen (Eds.), Arts Education Beyond Art: Teaching Art in Times of Change (pp. 133-149). Amsterdam: Antennae Valiz.
- Gielen S., Peeters, E., Dochy, F., Onghena, P., Struyven, K. (2009). Improving the effectiveness of peer feedback for learning. Fostering Communities of Learners. Biennial Conference of the European Association for Research in Learning and Instruction. Amsterdam, Netherlands, 25-29 August 2009.
- Heathcote D. (1991). Collected Writings on Education and Drama. Northwestern University Press.
- Hoogeveen K. (2014). Creativiteit is hard werken.
- Kabalt. J. & Tjepkema. K. (2012). *Appreciative inquiry: Veranderen met Energie. Kessels & Smit, the learning company.*
- Kerkhoffs J., Stark E. en Zeelenberg T. (2006). Rubrics als beoordelingsinstrument voor vaardigheden. Stichting leerplanontwikkeling (SLO), Enschede.
- Koopmans. (2007). Feed- back. Thema.
- Korthagen F. (2008). Leren van binnenuit. Onderwijsontwikkeling in een nieuwe tijd. Nelissen.
- Lobo R. (2015). Wat hebben we gezien? Toneelacademie Maastricht.
- Menko V. (2003). Een goed gesprek. [Thieme Meulenhoff bv.](#)
- Notebaert, Trui. (2006). Het mondige kind verbeeld : een exploratieve analyse van kindbeelden in het hedendaagse jeugdtheater, Gent, Diss.

- Onderwijsinspectie en begeleidingsdiensten.(2015).Referentiekader voor onderwijskwaliteit. Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming.
- Palmer, P.J. (2005). Leraar met hart en ziel. Over persoonlijke en professionele groei. Wolters Noordhoff.
- Remmerswaal, Jan (2013). Handboek groepsdynamica. Boom/Nelissen.
- Van Rass A. (2004). Competentiegericht leren in kunst en cultuur: de rol van beoordeling. Enschede.
- Van Coillie G. (2012). Stimuleren van culturele competentie bij jongeren tussen 15 en 25 jaar. Antwerpen Karel de Grote-Hogeschool.
- Van Damme Rudy(2009). De vork. Methodiek voor persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling. Vandamme Instituut.
- Van Damme Rudy (2010).Ontwikkelingsgericht coachen van Teams. Vandamme Instituut.
- Van Pelt M., Coetsier N., Gielen, A. en Keiren M. (2004). Competentiegericht leren met een portfolio. Han.
- Van Steenberghe, Els(2007). Lexicon: Jeugdtheater in Vlaanderen. Etcetera, 2007-06, jaargang 25, nummer 107, p. 3-50.
- Van Swaaij, Jean Klare en Louise (2011). De grote atlas van de belevingswereld. De Harmonie.

2.vormgevingsfacetten

2.1 Zegging

- Aelbrecht Jelle(2010). Uitspraakvademecum. Maklu.
- Balfoort Bram(1982). Ademen we vanzelf? Bosh en Keuning nv,Baarn.
- Beheydt L., Dirven R. en Kaunzer U. (1999) Uitspraak Nederlands, Tekst- en oefenboek, Acco.
- Blomme Inze, Nordin Annelies(2013). Nu versta ik je. Acco.
- Brain Brian Tracy. (2010). Succesvol presentaties geven. Zelfverzekerd en overtuigend spreken voor publiek kun je leren. Deltas Centrale uitgeverij.
- Coblenzer Horst, Muhar Franz. (2008). Adem en stem. Handleiding voor goed spreken. Pearson Benelux B.V.
- Crook Tim. (1999). Radio Drama Theory and practice. Londen;New York Routledge.
- De Clerq Carry, Sas Paul. (2008). Als je veel moet praten. Stempedagogiek. Informatie over optimaal spreekgedrag. Maklu.
- Dewilde Luc. (2001) De spreekoefengids, 1 de klinkers. Text Work Uitgaven, Kortrijk.
- Dinger T, M Smit.(2008). Expressiever en gemakkelijker spreken. Coutinho.

- Ebbink Elisabeth. (2015). Ik hoor het aan je stem. Meer invloed en overtuiging met je stemgeluid. Nieuw Amsterdam.
- Francken F.C. (2012). Spreken en zingen. Eldar leerboek over spreek- en zangtechnieken. Van Gorcum.
- Frankort M. (2003). Etonie, houding, adem Werkcahier. Boom Lemma.
- Gallo Carmine. (2015). Spreken als TED / De negen geheimen van de beste sprekers ter wereld. Business Contact.
- Heemskerk Josée en Zonneveld Wim. (2000) Uitspraakwoordenboek, Uitgeverij Spectrum.
- Huybrechts Greet (1986) Articulatie in de praktijk: consonanten. Acco.
- Huybrechts Greet (1989) Articulatie in de praktijk: vocalen en diftongen. Acco.
- Huybrechts Greet. (1999). Articulatie in de praktijkvocalen en diftongen. Acco.
- Kuenen Joske en Wackers Martijn. (2012). Presenteren: wat werkt echt en wat echt niet? Communicatiereeks.
- Lacroix Christel. (2015). Goed Gestemd. Lannoo.
- Lafaut, Vandenplas. (1978). Stem en Uitspraak. De Boeck.
- Lessac A. (1967). The use and training of human voice A practical approach to speech and voice dynamics. New York Drama Books Specialists.
- Linklater K.(2006). Freeing the natural voice. Nick Hern Books.
- McCallion Michael.(1988). The Voice Book. Faber and faber.
- Mertens Vincent.(2008). Als je veel moet praten. Spreken voor publiek. Garant Uitgevers.
- Mills Jenni.(2004). The broadcast voice. Focal Press.
- Mureau Debby. (2016). je stem als krachtbron. Overtuigen en beïnvloeden met je stem. Anderz.
- Parow J.(2014). Ademhandboekje. Corrigerende oefeningen en therapie. De driehoek. Informatief.
- Patricia Jansen. (2011). Spreken in het openbaar inspirerend en overtuigend presenteren.Pearson Benelux B.V.
- Timmerman Bernadette. (2008). Klink Klaar. Davidsfonds Leuven.
- Tonckens L. (1969). Spelregels voor Sprekers. Rotterdam Universitaire Pers;Uitgeverij Nijgh & Ditmar.
- Utterback Ann S. (1995). Broadcast voice handbook. Bonus Books.
- Uyttendaele Jan. (2015). Hoe Vlaams mag uw Nederlands zijn? Neerlandistiek, Online tijdschrift voor taal- en letterkundig onderzoek.
- Van der Bracht Johan. (1963). Techniek van het Beschaafd Spreken. Antwerpen.
- Van Maele G. (1996). Handleiding bij de uitspraakleer. Lier Van In.
- Verlaeckt Wim. (1983). Over vertellen en voorlezen. Leuven Acco.
- Veys Tiffany. (2012). Mind the voice. Lannoo.
- Wieke Tomas. (2005). Spreken in het openbaar. Rebo Productions.

2.2. Lichaam en ruimtegebruik

- Barta Lea; Ne'eman Nira; Liekens Bob. (1980). Beweging bewustzijn creativiteit. [s.l.] De Sikkel.
- Bartl Almuth. (2010). 100 nieuwe bewegingsspelletjes voor kinderen van 4-12 jaar. Panta Rhei.
- Blasius Jutta.(2014). Korte bewegingsspelletjes voor kinderen van 4-10 jaar. Panta Rhei.
- Bogart Anne and Landau Tine. (2014). The Viewpoints Book A Practical Guide to Viewpoints and Composition. London Nick Hern Books.
- De Haas Amos; Vogels Fritz. (1994). Mime Handboek. Amsterdam Theater Instituut Nederland.
- De Smet Pieter. (2014). Non-verbale communicatie. Die Keure.
- Denis Anna. (2002). The articulate body. The Physical Training of the Actor.
- Ekman P.; V. Friesen W.. (1979). De ontmaskering van het gezicht Handleiding tot het onderkennen van emoties in gelaatsuitdrukkingen. Bloemendaal H. Nelissen B.V.
- Hoste M.A.J. (1967). Aperitief tot de mime. Brugge Verbeke-Loys.
- Linthorst P.;Leerkamp G.;Galle M;. (1973). Het spreekonderwijs Inleiding tot de kennis van spraak en stem. Groningen Wolters-Noordhoff.
- Marshall Lorna.(2008). The body speaks. Performance and physical expression. Methuan.
- Mason Bim. (1992). Street Theatre and other outdoor performance. Londen/New York Routledge.
- Nicholls Carolyn.(2009). Handboek Alexandertechniek met CD. Pantha Rei.
- Richards Thomas. (1995). At work with Grotowski on physical actions. London Routledge.
- Rooyackers Paul.(1991). 100 bewegingsspelletjes. Panta Rhei.
- Rooyackers Paul.(1993). 100 dansspelen. Panta Rhei.
- Rooyackers Paul.(2009). Dansspel. Panta Rhei.
- Sas Mia en Van Schoor Anne. (1983). Verschijnen en verdwijnen Handleiding bij de lessen bewegingsexpressie. Antwerpen Uitgeverij de Nederlandsche Boekhandel.
- Schermel Atia. (2011). Mime variaties. Zestig jaar lesgeven in de mime +DVD. Vereniging Mimedocenten.
- Sikkema Rina. (2002). Het lichaam als dichter Lessen in scheppend theater, Jacques Lecoq. Amsterdam International Theatre & film Books [s.d.].
- Steffens Kristel. (1990). Kursus Lichaamstaal. NVKT opleidingscursussen.
- Verbeeck Herman. (2004). De acteur, atleet van het hart Meyerhold, Decroux, Lecoq en Grotowski, pioniers van de fysieke acteur. Amsterdam International Theatre & Film Books.

2.3 Kwaliteiten van een creatie

- Amsterdam International Theatre & Film Books.
- Anderson Chris. (2016). De TED-methode. impactvol presenteren – de officiële gids. Maven Publishing.
- Beaman Jim. (2000). Interviewing for radio. Routledge.
- Beukenkamp Ger.(2013). Schrijven voor film, toneel en televisie. Augustus.
- Billiet D., Janssen K. (2003). Vingeroefeningen. Afijn.
- Bouma Mieke. (2010). Storytelling in 12 stappen – Op reis met de held. Augustus.

- Bouma Mieke. (2016). De twaalf oerfiguren van storytelling Archetypes en hun basisplots. Atlas Contact.
- Braas C.W.P. ,Van der Geest E.. (2015). Taaltopics argumenteren. Noordhoff Uitgevers B.V.
- Braas Cees, Van der Geest Ellie, De Schepper Annemieke. (2006). Argumenteren. Noordhoff.
- Buist Girbe; Strouken Ineke;Van Twigt Karla. (2001). Vertellen in geuren en kleuren Handleiding voor multicultureel vertellen. Utrecht Nederlands Centrum voor Volkscultuur.
- Claassen Remco. (2011). Verbaal meesterschap. Spectrum.
- Couwenbergh Geertje. (2011). Lust in je leven door schrijven. Ankhhermes, Uitgeverij.
- Creatief Schrijven. (2008). Tips voor theaterauteurs. Antwerpen Creatief Schrijven.
- Donders Wim. (2013). Praktische gespreksvoering. Boom Lemma.
- Douglas Amy and Langley Graham. (2013). Pass it on – A recourse for teaching storytelling with young people. Traditional arts team.
- Driessen Irma; Van Rijn Sanne. (2015). Wat nu is Gesprekken met makers. Amsterdam De Nieuwe Toneelbibliotheek.
- Duyns Don(samenstelling). (2010). Dialogen schrijven Laat je personages spreken. Antwerpen Augustus.
- Eisenstein Sergej. M. (1979). Lessen in regie. Nijmegen Socialistiese Uitgeverij.
- Flipse Henk. (1992). Dichter Drop Draak. Poëzie als woordspel. Het Spectrum.
- Gallo carmine (2016). De kracht van storytelling. Business Contact.
- Gouda Eva.(2016). Dansende tongen. IT&BF.
- Haasbroek Jan. (2008). Het geheim van de spreker / speeches schrijven en toespraken houden. Podium.
- Heerink Marcel en Rijnboutt Jessica. (2011). Argumenteren. Pearson Benelux B.V.
- Hilverda Willy. (2010). Schrijven voor theater - 13 methodes Gesprekken met toneelschrijvers. Amsterdam Uitgeverij Augustus.
- Hilverda Willy.(2010). Schrijven voor theater. 13 methodes. Augustus.
- Holmer Marco. (2010). Professioneel vertellen. Free Musketeers.
- Huib Hudig. (2012). Het speechboekje een inspirerende speech in 10 stappen. Podium B.V.
- Huypens Jos. (2010). De kunst van het luidop schrijven. Politeia.
- Huypens Jos. (2012). Toegankelijk schrijven is geen kinderspel. Politeia.
- Kolen Eric. (2001). Ik ken ook nog een verhaal Docentenhandleiding. Utrecht Nederlands Centrum voor Volkscultuur.
- Kolen Eric. (2001). Ik ken ook nog een verhaal Leerlingenboek. Utrecht Nederlands Centrum voor Volkscultuur.
- Lipman Doug. (1999). Improving your storytelling – Beyond the basics for all who tells stories in work or play. August House.
- Mex Glazner gary. (2000). Poetry Slam: The Competitive Art of Performance Poetry. Manic D Press.

- Moosmann D.. (2007). De toneelschrijver als theatermaker Over het schrijfproces van Gerardjan Rijnders, Arne Sierens, Adelheid Roosen, Jos Bours, Rob de Graaf, Oscar van Woensel, René Pollesch.
- Naaktgeboren Jeroen. (2011). Poetry Slam een woorddancers beleving. Douane.
- Permentier Ludo. (2008). Stijlboek. De Standaard.
- Robinson Karl and Kerikas E.J.. (1993). Teaching speech: Methods and materials. New York David McKay Company, INC.
- Rozeman Ton. (2011). Korte verhalen schrijven. Augustinus.
- SCHOTANUS Yke.(2007). Song-en liedteksten schrijven Van cabaret tot rock. Uitgeverij Augustus.
- Slot Pauline. (2013). Hoe schrijf ik een betoog? handleiding voor overtuigen met tekst. Noordhoff Uitgevers B.V.
- Stiller Louis; (2011). Het grote schrijf-doe-boek. Augustinus.
- Stüger Frans. (2011). Personages, conflict, perspectief. Augustus.
- Swagerman Jan. (1991). Het verhaal gaat verder De kunst van het vertellen. Deventer Ankh-Hermes.
- Swagerman Jan. (1996). De kunst van het vertellen. Utrecht Nederlands Centrum voor Volkscultuur.
- Swagerman Jan. (1998). De kunst van het vertellen Handleiding voor het vertellen; Handleidingenreeks II. Utrecht Nederlands Centrum voor Volkscultuur.
- Swagerman Jan. (2002). De kunst van het vertellen van historische verhalen. Utrecht Nederlands Centrum voor Volkscultuur.
- Tonckens Lysbeth; Van Borssum Machteld Buisman(ill). (1975). Gelegenheidsredevoeringen. Den Haag Nijgh & Van Ditmar.
- Van Dam Hans. (1981). Drama Een handboek voor dramatische vorming. Groningen Wolters-Noordhoff.
- Van de Velde Carl. (2010). Speechen als Obama. yes I can. Uitgeverij Houtekiet.
- Van Eemeren F.J. ,Snoeck-Henkemans A.F. . (2016). Argumentatie. Inleiding in het analyseren en beoordelen van betogen. Noordhoff Uitgevers B.V.
- Van Oss Frank. (2013). Spreken is goud maar vooral wat je zegt is belangrijk. Lannoo.
- Van Waveren Michelle(2004). Interviewen. Onthullend en respectvol. Coutinho.
- Van Woerkom Hans. (2013). Een schatkist vol vertelgeheimen. Eigen beheer.
- Vandewijer Ine. (2009). Storytelling Verhalen vertellen kan iedereen. Leuven Davidsfonds Uitgeverij nv.
- Verheyden Tim, Rumes Tom en Fluit Andries. (2014). How to story / Storytelling voor journalisten. Lannoo Campus.
- Verlaeckt Wim. (1983). Over vertellen en voorlezen. Acco.
- Vertelacademie Netwerk. (2017). Vertel! – Een boekje open over verhalen vertellen. Vertelacademie Netwerk.
- Vroemen Jac. (2000). De kracht van verhalen Vertellen als levenskunst. Amsterdam Bres BV.

2.4 Enscenering

- Arnoldi Frank. (1987). Met pijp en stift Handleiding voor de grimeerkunst. Zaandijk Heijnis.
- Cole Harry; Van Goethem Chris. (1996). Basiscursus lichttechniek. Berchem TEAD.
- Conrads Marian. (1990). Handboek Kostuum Accessoires. Baarn Tirion.
- De Ruijter Eric.(2005). De vormgeving van theater. Decorontwerpen, lichtontwerpen, geluidsontwerpen, kostuumontwerpen, theaterarchitectuur, theateraffiches. Zoo producties.
- Howard Pamela. (2009). What is scenography. Routledge.
- Izenour G. (1996). Theater Design. New Haven and London Yale University Press.
- Jonker Niels. (2018). Live geluidstechniek. De Basis. Edusonic.
- Laver James. (1979). Cantecler Kostuumgeschiedenis. Cantecler bv de Bilt .
- Mollemans, Karin. (2010). Basisboek Schminken. Forte.
- Pollet Jean- Paule. (2010). Skintricks Handboek theatergrime 1. Amsterdam Koggeschip Vakbladb b.v./Visagie
- Shelley, Steven Louis.(2009). A practical guide to stage lighting. Focal Press.
- Sterke Joop. (1985). Verlichten of Belichten Een praktische handleiding voor theaterbelichting. Nijmegen Joop Sterke.
- Tijdschrift (2003 e.v.). Proscenium. Stepp magazine. Tijdschrift voor theatertechniek, theaterarchitectuur, scenografie. Stepp VZW.
- Van De Velde/Tober. (2013). Lichttechniek. De basis. Edusonic.
- Van den Berg Tuja.(2007). Licht als leidraad. TIN
- Van den Haspel Fritz. (2009). Doeken in het theater. VPT.
- Van Goethem Chris. (2013). Belichtingstechniek voor podiumtechnici. Antwerpen TEAD vzw.
- Van Uum Hugo. (1992). Handboek Theaterbelichting tussen licht en donker. Amsterdam International Theatre and Film Books.
- Verilli. (2013). Eenvoudig schminken. Atrium.
- Vossen Anne Marie. (2009). Theaterfotografie voor amateurs een introductie. Stichting Beeldende Amateurkunst.
- Weemhof Rutger.(2010). Docent met camera. TIN

2. 5 Spelkwaliteiten

- Abbott John.(2012). The acting book. Eigen beheer.
- Amsterdam/Antwerpen Atlas.
- Bedore Bob. (2003). 101 Improv Games for Children and Adults. Hunter House Inc.,U.S.
- Bertsch Yolande & Filz Flip. (2003). Verder mag alles Een handboek voor ensemble-improvisatie. Amsterdam IT&FB.
- Besseling André; voorwoord Paul Haenen. (2002). Theater vanuit het niets alles over improvisatie. Amsterdam IT & FB.
- Beumers Jose. (2017). Drama naar een recept van Theaterwerkplaats het spinazieblok.Boekenbent.
- Bill Lynn. (2004). Improvisations for actors and writers. Christian Publishers Llc.
- Binnerts Paul. (2002). Toneelspelen in de tegenwoordige tijd / een veldboek voor het vertellend toneel. IT&BF.
- Binnerts Paul (2018). Toneelspelen in de tegenwoordige tijd. Abc (herziene druk). Uitgeverij.
- Blasius Jutta. (2014). Bewegingsspelletjes van 3 minuten. 74 korte bewegingsspelletjes voor kinderen van 4-8 jaar. Panta Rhei.
- Busschots Frans, Didelez Guy, en Dobbeleers Dirk. (2005). Toneel met kinderen. Waasmunster Abimo.
- Cannon Dee. (2012). In-deph acting. Oberon Books.
- Challen John. (1973). Drama Casebook A Chronicle of Experience. London Methuen Educational LTD.
- Collot Annemie, d'Escury-Koenigs F. (1988). Het blauwe boek Rollenspelletjes voor kleuters. Amsterdam/Lisse Swets & Zeitlinger
- De Groot Frederik. (2009). Groots acteren in 3 stappen. Hoorn Living Productions.
- Deenik K.- Dieho B.- Schra E..(2013). Speloefeningen. IT & FB.
- Dezseran Louis John. (1975). The student actor's handbook Theatre games and exerises. Palo Alto California Mayfield Publishing Company.
- Dieho Bart, Van Ginkel Martin, Schra Emiel. (1983). Speloefeningen. Amsterdam international theatre bookshop.
- Eggels Pierre. (2006). Doe gewoon alsof ! dramalessen voor het voortgezet onderwijs. Panta Rhei.
- Elzinga Doris.(2008). Toi toi toi. 24 Theatersportlessen. IT &FB.
- Erdtsieck-Blaaser Esther.(2017). Jij kan het ook. Inspiratie voor dramalessen aan kinderen. D.Coach.

- Eulen Annelies. (1985). *Lessen voor acteurs To the actor : on the technique of acting / Tsjechov, Michael*. Amsterdam International Theatre Bookshop.
- Faltin Rob. (2011). *Plankenkoorts Overwin je angst voor optredens, presentaties, lezingen en praatjes*. Hogrefe Uitgevers Bv.
- Feenstra Margreet. (2016). *Zeg maar ja tegen theatersport en improvisatietheater*. Brave New Books.
- Filz B. (2010). *Verder mag alles. Een handboek voor ensemble-improvisatie*. IT en FB.
- Flameng Kris. (2012). *Na de pauze / Spelen met drama, bewegen en muziek*. Abimo.
- Fleer Pauli. (2015). *Drama aangenaam – een dramaleerlijn vernieuwde uitgave*. Schoolsupport.
- Gavin Levy.(2005). *112 Acting games*. Meriwether.
- Glyn Trefor-Jones. (2015). *Drama Menu. Theatre Games in Three Courses*. Nick Hern Books.
- Ghoos Ludo. *85 vertelcompetenties in 25 teksten*. Te verkrijgen op aanvraag bij Ludo Ghoos.
- Ghoos Ludo. *Tools voor de tekstspeler en de tekstbrenger*. Te verkrijgen op aanvraag bij Ludo Ghoos.
- Ghoos Ludo. *De speler (scat- pers- move-it- doc)*. Te verkrijgen op aanvraag bij Ludo Ghoos.
- Hans Van Dam. (1996). *Theater in gebruik Handboek voor toneel*.
- Hartog Irma.(2017). *Speelkind*. 248Media.
- Heemskerk Jowin. (2016). *Acteren is easy*. Mijnbestseller.nl.
- Het Theaterfestival. (1998). *Essays over acteerstijlen*. Amsterdam Het Theaterfestival.
- Hodge Alison.(2010). *Twentieth Century actor training*. Routledge.
- Hodgson John; Richards Ernest. (1979). *Improvisation*. Londen Eyre Methuen Ltd .
- Hofman, Henk. (1990). *Improviseren kun je leren een handleiding voor spel en theater*. Baarn Phaedon.
- Informatief Spelmateriaal vzw. (1981). *Spel in zicht* Aktiviteitenboek. Leuven Uitg. Infodok.
- Izzo Gary (1998). *Acting interactive theatre. A handbook*. Heinemann.
- Jagodowski TJ en Pasquesi D. (2015). *Improvisation at the speed of life, the TJ&Dave*
- Janssens Lidwine. (1994). *Het rijk der verbeelding. Dramatische vorming in het basisonderwijs*. Meulenhoff Educatief.
- Janssens Lidwine. (1998). *Drama is de kunst. Handboek voor dramadocenten*. IT&FB.
- Janssens Lidwine. (1999). *De kunst van het spelen. Handboek voor dramaonderwijs op de basisschool*. Amsterdam.
- Janssens Lidwine. (2010). *Spelen is de kunst. Handboek voor dramadocenten*. IT&FB.
- Johnstone Keith. (1984). *Impro Improvisation and the theatre*. New York Theatre Arts Books.
- Johnstone Keith. (1999) *Impro for storytellers*. Faber and faber.
- Kadijk Joost & Kortleven Cyriel.(2007). *En ... Actie ! Creativiteit en improvisatie voor groepen en teams*. Van Schouten en Nelissen.

- Kappeler Markus. (2011). Energizers en Moodboosters, dynamische spelletjes voor meer energie en een betere sfeer in de groep. Panta Rhei.
- Karreman Marcel. (2011). Warming-ups & energizers voor groepen, teams en grote bijeenkomsten. Van Schouten & Nelissen.
- Keller Betty. (1988). Improvisations in Creative Drama A program of workshops and dramatic sketches for students. Colorado Springs Meriwether Publishing Ltd.
- Kemp Rick. (2012). Embodied acting. Routledge.
- Lobo René. (2015). De toneellessen van René Lobo. "Wat hebben we gezien." IT & FB.
- Luijmes Rik. (2012). Anatomie van de acteur. Een ordening van speltechnieken.
- Marshall Lona. (1995). Acteur op drift / Yoshi Oida. Amsterdam PassePartout.
- Oostvogels Tanja, De Weerd Hedwig. (2005). De mondenboom. Ideeën om toneel te spelen. Clavis.
- Opdebeeck Luc en Bevers Karen. (2014). Een scène schoppen Theorie en praktijk van het participatief drama. Rotterdam Formaat, Werkplaats voor Participatief Drama. Bestseller BV.
- Pankow Ali. (1992). De elementen als spelmethode Masterclass Helmert Woudenberg. Vlissingen Ali Pankow.
- Pijper Gerdje. (2004). Drama voor de beroepspraktijk. Groningen Wolters-Noordhoff.
- Portmann Rosemarie. (2011). Concentratiespelletjes van 3 minuten. 120 Korte spelletjes en activiteiten voor kinderen van 4 - 10 jaar om de concentratie te bevorderen. Panta Rhei.
- Renaerts Hugo. (2016). Sketches spelen. Brave new books.
- Rodney Bennett. (2002). Classroom dramatics London University of London Press.
- Rooyackers Paul. (1993). Honderd dramaspelen. Katwijk Panta Rhei.
- Rooyackers Paul. (1998). Honderd nieuwe dramaspelen. Katwijk Panta Rhei.
- Rooyackers Paul. (1998). Honderd taalspelen. Den Haag Panta Rhei.
- Rooyackers Paul. (2009). 100 Nieuwe Taalspelen / voor kinderen van 4-14 jaar. Panta Rhei.
- Rooyackers Paul. (2014). Honderd lachspelen. Panta Rhei.
- Salinsky Tom en Frances-White Deborah (2008). The Improv Handbook The Ultimate Guide to Improvising in Theatre, Comedy, and Beyond. Bloomsbury.
- Scher Anna; Verrall Charles. (1987). Another 100 + ideas for drama.
- Seham Amy F. (2001) Who's improv is it anyway. Roundhouse Publishing.
- Selderslaghs Bob en Taylor Tim (2018) Mantle of the expert, Garant.
- Spolin Viola, Morey Arthur, Brandt Mary Ann (1986) Theater Games for the Classroom. Northwestern University Press.
- Spolin Viola. (1999). Improvisation for the Theater, A Handbook of Teaching and Directing Techniques. Northwestern University Press.
- Spolin Viola. (2001). Theater Games for the Lone Actor. Northwestern University Press.
- Spolin Viola. (2011). Theater Games for Rehearsal, A Director's Handbook, Northwestern University Press.
- Stanislavski. (2013). An actor prepares. Bloomsbury.
- Stanislavski. (2013). Building a character. Deel 2 lessen voor acteurs. Bloomsbury.

- Stanley Susan M. (1974). Drama door improvisatie. Nijkerk Uitg. Intro.
- Steenbeek Jeroen. (2016). Dit is acteren. IT&FB.
- Swale Jessica.(2012). Drama games for devising. Nick Hern Books.
- Van Dam Hans. (1977). Drama als werkvorm een inleiding op het gebruik van dramatische werkvormen bij het moedertaalonderwijs. Groningen Wolters-Noordhoff.
- Van Dam Hans. (1981). Drama Een handboek voor dramatische vorming. Groningen Wolters-Noordhoff.
- VAN DER KUN. J.I.M.(1970). Handelingsaspecten in het drama. Amsterdam Athenaeum-Polak & Van Genneep.
- Van Dijck Marcel. (1986). Dramatiseren. Bussum De Toneelcentrale.
- Van Leeuwen Joke.(2008). Een halve hond heel denken. Amsterdam, Querido.
- Van Lint Peter. (1964). Dramatische expressie. Purmerend Muusses J.
- Vandomme Viola en Willems Pieter.(2012). Breek een been. Lannoo
- Vane Sjaak. (1998). Drama-activiteiten. Baarn Nelissen B.
- Vane Sjaak. (2012). Werken met drama. Boom Lemma Uitgevers.
- Veldman Jan. (2007). De 36 dramatische situaties Alle mogelijke verhaaldeeeën op een rij. Antwerpen Augustus.
- Vos Erik. (2005). De hele wereld is toneel. tekst, beweging, improvisatie. Amsterdam Theater Instituut Nederland .
- Weemhoff Rutger. (2010). Leren acteren. IT&FB.
- Wippoo Pim en Warners Miesbeth. (1998). Podiumangst. Amsterdam Boom.
- Woudenberg, Helmert. (1999). Vuur, water, lucht & aarde Handleiding voor acteren. Amsterdam.
- Zonneveld Loek.(2002). Speelstijlen en Acteren een beeldvertelling. Amsterdam Loek Zonneveld Theatre Publications.

3 voorstellingsvermogen

3.1 Emotie, verbeelding, uitdrukingskracht

- Alphenaar Carel? Erenstein Rob, Van Schoor Jaak. (1983). De goden van het theater 22 Nederlandse en Vlaamse toneelschrijvers aan het woord. Westbroek Harlekijn.
- Artaud Antonin, Vertaling: Simon Vinkenoog. (1982). Het theater van de wreedheid. Amsterdam Meulenhoff.
- Artaud Antonin, Vertaling: Simon Vinkenoog. (2008). Het theater van de wreedheid. Utrecht Ijzer.
- Bormans Kasper. (2014). Wat Alz / over de kern van communicatie, de kracht van dromen en het wonder van relaties. Van Halewijck.
- Brook Brook, C.E. van Amerongen-van Straten (vert.). (1972). De lege ruimte het toneel vandaag. Amsterdam Moussault.
- Chekhov Michael. (2007). Masterclasses in the Michael Chekhov Technique.
- Cornelissen Eef en Desegher Isabelle. (2012) Sprookjes en filookjes – Filosoferen over sprookjes. Academia Press.
- De Cock Daniel. (1975). Akteren Een spel in de realiteit van het toneel. Antwerpen ALMO.
- De Kuyper Eric en Poppe Emiel. (2016) Theatraliteit. Terra.
- Diderot D., Gemma Pappot. (1985). Paradox over de toneelspeler. Amsterdam International Theatre Bookshop.
- Dijkwel Marieke, Van Hulst Simonne en Kokkermans Tobias (2017) De taal van de toeschouwer. De Nieuwe Toneelbibliotheek.
- Driessen Irma & Van Rijn Sanne. (2015). Wat nu is Gesprekken met makers. Amsterdam De Nieuwe Toneelbibliotheek.
- Enk Fritz. (1981). Stel je voor! 's Gravenhage Nijgh & Van Ditmar Educatief.
- Gordon Craig Edward. (1980). On the Art of the Theatre. London Heinemann.
- Grotowski J., samengesteld door Eugenio Barba, met een voorwoord van Peter Brook; uit het Engels vertaald door Annelies Eulen. (1986). Naar een sober theater. Amsterdam International Theatre Bookshop.
- Grotowski, Jerzy, Edited by Eugenio Barba; with a preface by Peter Brook; uit het Engels vertaald door Annelies Eulen. (1981). Towards a Poor Theatre. London Methuen.
- Harrop John. (1992). Actin London Routledge.
- Heemskerk Jowin. (2015). Acteren is easy. Mijnbestseller.NI
- Joosen Vanessa. (2012). Wit als sneeuw, zwart als inkt – De sprookjes van Grimm in de Nederlandstalige literatuur.
- Konijn Elly & Westerbeek Astrid. (2007). Acteren en emoties. Van Schouten en Nelissen.

- Lambert Rosa (2019). Over de kunst van het verdwijnen. Reflectie op twee masterclasses van Lucas Vandervost / On the art of disappearing: Reflections on two Masterclasses by Lucas Vandervost. [Forum+](#), Volume 26, Number 2, 1 June 2019, pp. 37-43(7). Amsterdam University Press
- Mamet David, MelissaBruder, Colm Lee Michael;Madeleine Olnek; Pollack Nathalieu, Previto Robert, Zigler Scott. (1986). Praktische handleiding voor toneelspelers. Baarn Bigot & Van Rossum bv.
- Ned Manderino, Jan Steemers. (1994). Alles over Method-Acting. Amsterdam [International Theatre and Film Books](#).
- Olivier Laurence. (1986). On Acting. Londen Weidenfeld and Nicolson.
- Pinkola Estés Clarissa .(1995). De ontembare vrouw – als archetype in mythen en verhalen. Altamira-Becht.
- Ronald Geerts, Tindemans Klaas. (2005). David Mamet. Brussel [Vubpress](#).
- Schra Emiel. (1995). Peter Brook en het eiland van verbeelding. Amsterdam [Uitgeverij International Theatre Books](#).
- Shklovsky Victor, Feiler Lily. (1974). Mayakovsky and his circle. Londen Pluto Press Limited.
- Stanislavski; vertaling : Anja van den Tempel; met een voorwoord van Ton Lutz. (1985). Lessen voor acteurs. Amsterdam [International Theatre Bookshop](#).
- Steen Jan. (2014). *Being in Playing* . MER Paper Kunsthal
- Teirlinck Herman. (2017). Dramatisch Peripatetikom. Facimile uitgave. T-boeken en ASP, i.s.m. het Koninklijk Conservatorium Antwerpen.
- Thooft Lisette & Bouma Mieke. (2014). Waarom de heks in de oven verdween / Ontdek de kracht en wijsheid van beroemde verhalen. Boekerij.
- Uyldert Melly. (2002). Verborgene wijsheid van het sprookje. Mirananda Uitgevers.
- Van Aerschot Eugeen, Meert Hogo. (2003). Theater Handboek voor toneelmakers en toeschouwers. Antwerpen Garant.
- Van der Mey Martin. (1995). Drama centraal 25 kunstzinnige activiteiten als uitgangspunt voor drama. Katwijk Phanta Rhei.
- Van Dijk Marcel. (1978). Van top tot teen to(t)taal. Bussum De Toneelcentrale B.V.
- Van Heteren Lucia. (1992). Laten we gaan De opvoeringsgeschiedenis van Samuel Beckett in Nederland tot 1992. Amsterdam International Theatre & Film Books.
- Van Rosmalen Jan. (2012). Het woord aan de verbeelding. Bohn Stafleu van Loghum.
- Vierendeels Luc. (2013). Van stuk tot stuk handleiding bij het lezen van toneelstukken. [s.l.] Bizarre Company.
- Von Fischer Kurt.(1987). *Czeslaw Marek 1891-1985* (Zürich: Hug & Co).
- Voorhoeve Bert. (1999). Waar kom je vandaan en waar wil je heen? Over de beeldentaal in sprookjes. Christofoor.
- Voorhoeve Bert. (2012). Sprookjes zijn goud waard. Christofoor.
- Vroemen Jac. (2000). De kracht van verhalen – Vertellen als levenskunst . Bres.
- Woutersen-van Weerden Alice– Vrij Geestesleven. (1999). De man in alle kleuren – Wat sprookjes vertellen over de geheimen van het leven. Vrij Geestesleven.

3.2 Tekst- en voorstellingsanalyse

- Albach Ben. (1958). De commedia dell'arte. Purmerend J. Muuses
- Alexander E. , Erenstein R.I ,Hogendoorn W.. (1979). Scenarium : deel 3
Voorstellingsanalyse - Toneelvernieuwingen tussen 1860 en 1900. Zutphen De Walburg Pers.
- Ball David, vertaling Pieter Vrijman. (2007). Voorwaarts / achterwaarts Een praktische handleiding voor het lezen van toneelstukken. Amsterdam International Theatre & Film Books.
- Boulton Marjorie. (1977). The anatomy of drama. London Routledge & Kegan Paul.
- De Leeuwe Prof.Dr.H.H.J. (1968). Commedia dell'arte, dat is: puur toneel voordrachten gehouden door de Gelderse leergangen te Arnhem. Groningen Wolters-Noordhoff.
- Dekeyrel Carol, Beert Inès. (2000). Theater kijken Theater maken Theater & onderwijs een benadering. Gent Droom en Daad.
- Devens Tuur. (2004). De vijfde wand Reflecties over figurentheater en circustheater. Gent PRO-ART.
- Drijkoningen F.F.J.D., Van der Starre E. , Schvey H.I. (1978). Avant-garde en traditie in het moderne toneel. Muiderberg Dick Coutinho.
- Esslin Martin. (1983). The Theatre of the Absurd. Harmondsworth Penguin Books.
- Eyckermans Veerle. (2012). Kwartier voor aanvang Acteurs in hun loge. Tielt Lannoo.
- Girard René, uit het Frans vertaald door Michel Perquy. (1995). Shakespeare Het schouwspel van de afgunst. Tielt Lannoo.
- Handke Peter, vertaald door Hans Hom. (1984). De geschiedenis van het potlood. Amsterdam De Arbeiderspers.
- Hrvatin Emil. (1994). Herhaling, Waanzin, Discipline Het theaterwerk van Jan Fabre. Amsterdam International Theatre and Film Books.
- Hunningher. (1987). Shakespeare en het theater van zijn tijd. Amsterdam International Theatre Bookshop/Theater Persona.
- Hupperetz Karel. (2003). Regie in het theater De regisseur in het Nederlandse theater van de twintigste eeuw. Groningen Uitgeverij Passage.
- Innes C.D.. (1972). Erwin Piscator's Political Theatre The Development of Modern German Drama. Cambridge Cambridge University Press.
- Kantor Tadeusz. Verzameld, vertaald en ingeleid door Johan de Boose. (1991). Tadeusz Kantor en het Circus van de Dood teksten over onafhankelijk theater. Amsterdam International Theatre & Film Books.
- Keir Elam. (1991). The 1979). Semiotics of Theatre and Drama. London New York Routledge.
- Lemmerman Hans, Van Run Inge. (2005). Dit hier is geen boek Surrealistische theaterportretten. Nijmegen Het Wilde Oog s.d.
- Maas Deesen en Timmermans Jarno. (2001). Theater & educatie 7/2 Theater en nieuwe media. Leiden èLVé.

- Pessemier Veerle. (1993). Groot en klein Botho Strauss. Brussel VTI.
- Pieters Jürgen. (1999). De honden van King Lear Beschouwingen over hedendaags theater. Groningen Historische Uitgeverij
- Reid Francis. (1990). The Staging Handbook. London A & C Black
- Rozenboom Elisabeth. (2008). Stukken zonder pauze tussen 60 & 90; Leeswijzer voor hedendaagse theaterteksten. Amsterdam International Theatre & Film Books.
- Schra Emile. (1998). De andere Odysseus Zeven teksten rond theatermaker Eugenio Barba. Utrecht PassePartout Publications.
- Stokkink Thea. (1990). De cabaretiers. Amsterdam Balans
- Styan J.L.. (1981). Modern drama in theory and practice volume 3 Expressionism and Epic Theatre. Cambridge Cambridge University Press.
- Twijnstra Roel, Van den Hurk Peter, Verspaget Bas. (1988). Dramatiseren een dialectische benadering. Amsterdam International Theatre Bookshop.
- Van den Bergh H.(1983)Teksten voor toeschouwers inleiding in de dramatheorie. Muiderberg.
- Van der Ben N., Bremer J.M. (1988). Poetica / Aristoteles. Amsterdam Athenaeum - Polak & Van Gennepe
- Van Erp MariaTaalman Kip. (1997). Bokkenzang Over Griekse tragedies. Amsterdam Athenaeum - Polak & Van Gennepe.
- Van Raak Ronald. (1997). De moderne dwaas Bertold Brecht en de moderne zingeving. Best Damon.
- Van Wely Warner. (1992). Dogtroep werkwijzen van wild theatermaken. Amsterdam International Theatre & Film Books.
- Vanhaesebrouck Karel (red..(2006). Theaterwetenschap in Nederland en Vlaanderen 12/1 Een publicatiereeks over drama. Leiden èLVé.
- Verhagen Balthazar, Pos W. Ph. (bew.). (1963). Dramaturgie. Amsterdam Moussault.
- Vierendeels Luc. (2011). Van acteur tot zetstuk Lexicon van theatertermen. [s.l.] Luc Vierendeels